

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 1919, sp. zn. Rv II 35/19

Číslo: 91/1919

Právní věta:

Obchodní zvyklost, uchovávatí na příkaz komitentů tuzemskou bankou v cizozemsku zakoupené cizozemské cenné papíry u cizozemských bank, zbavuje tuzemskou banku povinností k náhradě škody z důvodu, že jí bylo poměry válečnými znemožněno, vrátiti tyto papíry na požádání komitentů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.03.1919

Spisová značka: Rv II 35/19

Číslo rozhodnutí: 91

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalovaná banka, která obstarávala pro žalobkyni na její příkazy od roku 1906 až do roku 1914 nákup a prodej různých cenných papírů, a zakoupila pro ni zejména i značný počet akcií dvou různých bank, byla žalována na náhradu škody z důvodu, že uložila tyto akcie bez svolení žalobkyně a nejsou k tomu donucena poměry, v Paříži a Petrohradě, čímž se stalo, že žalobkyně nemohla po vypuknutí války vrácení těchto akcií od ní dosíci a prodati je osobě, která jí za ně právě nabídla velmi výhodnou cenu.

Oba nižší soudové (krajský soud v Olomouci a vrchní zemský soud v Brně) uznali co do důvodu, že žalobní nárok není po právu.

Z důvodu rozsudku soudu odvolacího:

Jde o to, zda žalovaná banka jest žalobkyni práva ze škody, kterou jí způsobila tím, že, zakoupivši pro ni na její příkaz ruské akcie, s nimiž se obchoduje jen na burzách petrohradské a pařížské, nepřevešla je do tuzemska do vlastního depot, nýbrž odevzdala je do uschování spřáteleným bankám v Petrohradě a v Paříži, čímž bylo žalobkyni následkem válečných událostí znemožněno, akcie ty toho času zpeněžit. Ve případě našem uzavřely strany, jež k sobě byly původně v poměru komisionářském, smlouvu schovací tím, že žalovaná oznámivši žalobkyni, že pro ni papíry zakoupila, s ní zároveň sdělila, že papíry ty uložila do jejího depot, pokud se týče je k němu připojila, že

žalobkyně vzala sdělení to bez námitek na vědomí a udílela jí pak další příkazy, jež žalovaná týmž způsobem vyřizovala, a že se tak dělo po léta. Provádějíc odvolací důvod nesprávného posouzení rozepře po stránce právní, přehlíží žalobkyně, že důkazem znaleckým jest zjištěno, že při nákupu cizozemských papírů v cizozemsku bankou tuzemskou, jež k tomu dostala od komitenta příkaz, jest uschování zakoupených akcií u sprátelených cizozemských bank ze závažných hmotných důvodů pravidlem všeobecným, jehož bylo tudíž dbáti i žalované bance podle čl. 1, 278 a 279 obch. zák. Tato obchodní zvyklost není ani tak s výhodou pro banky, jako spíše pro uschovatele, jmenovitě u takových cizozemských papírů, u kterých se odstřihují a vyměňují kupony, nebo u nichž se uplatňují odběrná práva na nové akcie, jež vyžadují bez výjimky předlohy skutečných titrů. Žalovaná banka nemusila si tudíž opatřiti k tomuto normálně obvyklému způsobu uschování také ještě výslovný souhlas žalobkyně, naopak by bylo bývalo povinností uschovatelky, chtěla-li, by akcie ty odchylkou od tohoto všeobecně obvyklého pravidla se převezly do tuzemska, by dala žalované k tomu nutné zvláštní příkazy, což se však nestalo, přesto že manžel žalobkyně, který v případě tomto jednal jako její zmocněnec, musil již po obdržení prvního zpráv žalované o nákupu sporných akcií seznaní (§ 1297 obč. zák.), že tyto v cizozemsku zakoupené akcie nebyly do tuzemska nikdy přivezeny a žalovanou zde do uschování převzaty. Měloť mu napadnouti, že nebyla účtována zasilací porta, pojistné a kolky atd. a to ani bezprostředně po nákupu akcií v Petrohradě a v Paříži, ani později při výměně kuponů a při uplatňování odběrných práv, a že žalovaná, prodávši na jeho příkaz část těchto akcií a podávši mu o tom zprávu, odečetla při tom provisi a kotáži v Petrohradě. Z toho plyne, že žalobkyně byla s tím mlčky srozuměna, by ruské akcie, jež pro ni žalovaná zakoupila, byly ponechány v cizozemsku a to tam, kde byly koupeny. Byl-li však schovali dovolen mlčky dohled třetí osobou, nebo bylo-li to za daných poměrů nutno, pak ručí jen za nedbalost ve výběru (§ 1315 obč. zák.). Po této stránce nepřednesla žalobkyně ničeho, co by tomu i jen nasvědčovalo, že žalovaná uschovala tyto akcie u nějaké nezpůsobilé neb nereelní banky v Petrohradě nebo v Paříži. Poněvadž však schovatel ručí za škodu nahodilou, která potkala věc uloženou u osoby třetí, pouze tehdy, byla-li náhoda ta následkem nějakého jednání, které se nesrovnává s povinnostmi, nemůže ani s tohoto hlediska býti o ručení žalované řeči. Nemůže proto žalobkyně dnes, kdy následkem válečných poměrů se ukázalo, že všeobecně obvyklé ponechávání hodnot cizozemských v cizozemsku jest, pokud jde o možnost okamžité dispozice s nimi, náhodou nevýhodno, přesunovati risiko s držením ruských akcií, ať se již nacházejí kdekoliv, jak to dokazují válečná opatření ruské vlády, vždycky spojené na žalovanou a činiti ji právu z toho, že dbala správně příslušných všeobecných obchodních zvyklostí, to tím méně, ana žalobkyně po léta i značných výhod těchto zvyklostí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně, mezi jiným z těchto

důvodů:

Ani dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci není opodstatněn; neboť na zjištěný skutkový děj bylo zákona správně užito. Soudy nižšími bylo zjištěno, že žalovaná banka nyní není s to, by se spornými akciemi disponovala a zjistil též odvolací soud nezávadně, aniž by to bylo v odporu se spisy, že žalobkyně, třebaže jen mlčky, byla srozuměna s ponecháním akcií v cizozemsku. Žalobkyně netvrdila také, že by žalované bylo lze přičítati vinu při volbě cizozemských bank; pouhou domněnkou jest její názor, že by jí bylo bývalo možno prostřednictvím velkých bank v neutrální cizině dosíci sporných cenných papírů, neboť o opaku svědčí zjištěný v Rusku a Francii vydaný zákaz konati výplaty cizozemcům. Za těchto okolností nelze, vzhledem k tomu, že dle zákona nebylo k uložení resp. uschování sporných akcií v cizině potřebí výslovného svolení žalobkyně, žalovanou banku činiti zodpovědnou za to, že jí bylo následkem vypuknutí války v roce 1914 znemožněno disponovati jimi a vydati je žalobkyni. O nějakém zavinění žalované banky nelze tu mluvit, a proto ve smyslu § 964 resp. 965 obč. zák. není též povinna k náhradě škody. Tvrzení dovolání, že povinnost žalované k náhradě ceny předmětů do uschování převzatých, nemůže-li je vrátiti, jest zákonným dogmatem, odporuje přímo citovaným zákonným předpisům. Uvádí-li žalobkyně dále ve svém dovolání, že

obchodní zvyklost nikdy se nemůže vyvinouti proti zákonu, že strany musí znáti existující obchodní zvyklost, má-li jí býti použito, jest to vzhledem k tomu, co bylo shora uvedeno, právě tak bezvýznamno, jako její další vývody o významu sdělení žalované banky týkajícího se nákupu a zařadění koupených papírů do depot žalobkyně resp. připsání jich k dobru na účet její.